

# בית מדרש גבוה ללכהנים

ללימוד הלכות עבודה ביהמ"ק שיבנה בב"א

גליון תקופתי מבית מדרש גבוה לכהנים-ביתר להחדרת וחיזוק לימוד הלכות עבודת ביהמ"ק/ חודש כסליו

## כל זמן שקוראין בקרבנות מעלה אני עליהם כאילו מקריבין לפני קרבן ומזחל אני על כל עונותיהם'

ובשו"ת חקרי לב (ח"א או"ח, סוף סי' א') עמד בזה על מה סומכים התלמידי חכמים שאין קוראים פרשת הקרבנות, וכי הם לא בעו כפרה, וכיון דאיתא בתענית (כז ב) כבר תקנתי להם סדר הקרבנות וכו', ופסקוהו הארחות חיים הטור והשלחן ערוך, איך לא נחוש לעצמינו. ואף שבספר אליה רבה כתב בשם לחם חמודות (בפרק הרואה סי' פד) דמי שיש לו אפשרות ללמוד טוב שילמוד מלומר תחינות וקרבנות, מכל מקום החכם עיניו יחזו שאין זה ברור, שהרי בסוף מנחות (קי א) איכא מאן דאמר דהעוסק בתורה אינו צריך עולה וחסאת, ופירש רש"י, שהתלמוד תורה מכפר עוונותיו. ולדבריו על כרחך דרבי יצחק דאמר בתר הכי כל העוסק בתורת חטאת וכו' חולק על זה, וסבירא ליה דדוקא סדר עבודת הקרבן מכפר, וכן נראה דעת ר"י שם, דאמר דהעוסקים בתורת עבודה מעלה עליהם כאילו נבנה בית המקדש וכו', הרי דאפילו תלמידי חכמים צריכים לקריאת הקרבנות, וגם מה שאמרו בתענית מוכיח כן, שאמרו כבר תקנתי להם סדר הקרבנות, ולא אמר כבר נתתי להם התורה. ואף שאמרו בפ"ק דברכות

(ה.)

דתלמוד

תורה

מכפרת,

וכן אמרו

המשך בעמ'

האחרון ←

הכי איתא במסכת מגילה (דף לא:): אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם! שמא חס ושלום ישראל חוטאים לפניך ואתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה? – אמר לו: לאו. – אמר לפניו: רבוננו של עולם, במה אדע? – אמר לו: קחה לי עגלה משלשת וגו'. – אמר לפניו: רבוננו של עולם, תינח בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם? – אמר לו: כבר תקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראין בהן מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן, ומזחל אני על כל עונותיהם.

וכתב החפץ חיים (תורה אור פרק א) דהכונה בקריאה היינו שיתבונן בפירושם ובאופני הקרבנות וכמו שכתב רבינו בחיי שאין לומר שתהיה הכונה שיהגה ויגרוס לשון הפרשה בפסוקיה הערומים בלבד מבלי שיתבונן בפירושם עכ"ל. ושם ציין עוד להא דאיתא במדרש פ' צו ובפסיקתא דר"כ פיסקא ט"ז ר"א בשם חנינא בר פפא שלא יהיו ישראל אומרים לשעבר היינו מקריבין קרבנות ומתעסקים בהם ור"ל גם בלימוד הלכותיהן ועכשיו שאין אנו מקריבין מהן מהו להתעסק בהן א"ל הקדוש ברוך הוא הואיל ואתם מתעסקים בהם כאלו אתם מקריבין אותן, ואיתא במדרש ילמדנו אמר הקדוש ברוך הוא אף על פי שעתיד בהמ"ק ליחרב והקרבנות בטלים לא תשכחו עצמן לסדר הקרבנות אלא הזהר לקרות בהן ולשנות אותן ור"ל ללמוד הלכותיהן ואם תתעסקו בהן מעלה אני עליכם כאלו בקרבנות אתם עוסקים.

לתגובות הערות והארות בכל נושאי  
הגליון וכן לתרומות והנצחות ניתן  
לפנות לטל' 0504166339 או במייל  
K0504166339@GMAIL.COM  
כמו"כ ניתן לתרום בנדרים פלוס עבור  
'בית מדרש גבוה לכהנים' ביתר

## תקציר מהלכות עבודת ביהמ"ק שנלמדו בבית מדרשנו

מזרח העזרה שהוא צד ימינו וגזיר אחד למער, וחוזר ומניח גזיר אחד לצפון וגזיר אחד לדרום, ועל ריבוע זה חוזר ומסדר ריבוע אחר באופן זה, וכן עושה כמה ריבועים ריבוע ע"ג ריבוע (כתב התפא"י שהוא כמו שעושין במדינתנו כשמניחין גזרי עצים ליבש בחמה). והיה מקרב המערכה לתפוח כל מה דאפשר עד שיהיו ראשי הגיזרין הפנימיים נוגעין בתפוח (וטעם הדבר כדי לתת ריוח לאמה לצד מזרח שהיה מיוחד להילוך רגלי הכהנים שלא ישרפו בגדיהם. ראב"ד) וריוח היה נותן בין הגיזרין בכדי שיצית האליתא משם. (היינו עצים דקים שהיה מניח באותן הרווחים וע"י העצים הקטנים היו העצים הגדולים נדלקים. כן פירשו רש"י ור"ח ביומא מה. אך לרמב"ם בפיה"מ הצתת אליתא היא הגחלת שמסיקים בה מערכה שניה של קטורת, וכן ראיתי שפי' המאירי בתמיד כ"ט.)

### מצוה להקדים אש לעצים

לשיטת הירושלמי (ריש פ"ב דיומא) קודם שמסדר המערכה צריך להביא האש תחילה שנאמר וערכו עצים על האש, ואם הקדים העצים לאש יפרק העצים ויתן האש ואח"כ יערוך למעלה את העצים. (וכן פסק הח"ח בליקוטי הלכות יומא כד: ושם תמה אמאי השמיט זאת הרמב"ם ועיין בס' הר המוריה מש"כ ליישב בזה. וראיתי במקדש דוד (קדשים סימן לב) שכתב דאי אפשר לומר כדברי הירושלמי דממתניתין דתמיד מוכח להדיא דקודם היה מסדר הב' מערכות ואח"כ היה מצית בהם את האור. וראה בס' עבודת הקרבנות סי' לד שפי' דברי הירושלמי דכוונתו רק שיקדם האש להעלאת ב' הגיזרין ולא לסידור המערכות. וכ"כ החזו"א סי' לו, יב.) ויש שכתבו שגם האש של מערכה שניה קודם לעצים (כ"כ המגיה למל"מ פ"ב מתמידין ומוספין ה"ב, וראה בס' הר המוריה שם משה"ק ע"ד).

### המשך סדר סידור המערכות

#### עצים טהורים

כתב הרמב"ם (פ"ו מאיסורי מזבח ה"ח) דמעלה עשו בקדשים דגם עצים ולבונה אף על פי שאינן אוכלין הרי הם מתטמאין כאוכל לענין קרבנות ויפסלו העצים והלבונה בטומאה זו למזבח ואין מקריבין אותם. (ומקורו מדברי הגמ' בזבחים לד. ועיין במנ"ח (מצוה קמ"ה סק"ו), ובחי' ר"ח הלוי (הל' פסוהמ"ק פ"ח הי"ב).)

#### עצים משל ציבור

אמרינן במנחות (דף כב.) 'מה מזבח משל ציבור, אף עצים ואש משל ציבור'. ועצי המערכה שמסרן יחיד לציבור הרי הן כשרין (רמב"ם כלה"מ ח, ז. ועי' במל"מ פ"ו מכלה"מ ה"ט).

#### סידור המערכה הגדולה

אחר שהעלו הכהנים את העצים למזבח, סידר הכהן שזכה בתרומת הדשן את המערכה הגדולה (ונקראת מערכה גדולה לפי שכפרתה מרובה שעליה מקטירין כל הקרבנות, ועוד שהיתה גדולה ורחבה להקריב עליה את איברי התמיד ושאר הקרבנות. תפא"י תמיד פ"ב מ"ד) במזרח המזבח, (וזה ביאור המשנה בתמיד כ"ט. 'וחזיתה מזרחה' לפי הרמב"ם והכס"מ, וכן מבואר בפיה"מ שכתב שיעשה אות לצד מזרח שיורה שמצד מזרח מתחילין לסדר המערכה, וכ"כ המאירי. אך המפרש ביאר דחזיתה מזרחה היינו שהיה עושה כמין פתח וחלון בצד מזרח שיהא הרוח מנשב דרך שם להלהיב המדורה, וביאר הרא"ש דכיון ששער העזרה שבמזרח היה מכוון כנגד השערים המזרחיים של עזרת הנשים ושל הר הבית, היתה הרוח המזרחית שמבחוץ עוברת דרך כל השערים, עד מקום המערכה. ועוד, שהרוח המזרחית קשה וחזקה). וכך היה מעשה הסידור: היה נוטל גזיר אחד והיה מניח במקום הפנוי לזה לצד

## העלה את העצים ביד שמאל

איתא במנחות (דף כו.) דעצים שהעלן בין ביד בין בכלי, בין בימין ובין בשמאל – כשרין. ופרש"י דקאי על עצי המערכה, ולמד מינה המקד"ד (סי' טו, ב) דהמסדר עצי המערכה אף שהיא עבודה גמורה אי"צ דוקא ימין וכשר בשמאל דהכלל הוא שכל עבודה שאינה מעכבת כפרה אי"צ ימין. (אמנם הרמב"ם פסוה"מ ב, כד השמיט דין העצים. ועיין בס' הר המוריה מש"כ בזה)

## הצתת אליתא בראש המזבח

אמרינן ביומא (דף מה.): ר' יהודה אומר: מניין להצתת אליתא שלא תהא אלא בראשו של מזבח – תלמוד לומר והאש על המזבח תוקד בו, והיינו שלא יבעיר העץ למטה ויעלה אל המזבח אלא על המזבח גופא יצית האש. וכ"כ הרמב"ם (הלכות תמידין ומוספין פרק ב הלכה ט): 'ולא יצית האש למטה ויעלה אותה למזבח אלא במזבח עצמו מציתין שנאמר ואש המזבח תוקד בו, מכאן להצתה שלא תהיה אלא בראשו של מזבח'. (ובהערות הגר"ש אלישיב ליומא שם כתב דמדברי הר"ח מבואר דהצתת האליתא על ראשו של מזבח כוונתו הלהבת עצי המערכה והיינו שזה לא יהא למטה אלא למעלה מבואר דלהצית הקיסמים יכול להיות למטה ודו"ק. וע"ע מש"כ במקדש דוד סי' לב).

## מערכה שניה של קטורת

אחר שסידר את המערכה גדולה חוזר ובורר (מלשון הרמב"ם משמע שזה שסידר את המערכה הגדולה הוא מסדר את המערכה שניה של קטורת. אך התפא"י (תמיד ב, ד) כתב דכהנים אחרים היו מסדרין את המערכה השניה. ובסדר יעב"ץ כתב דסידור כל המערכות והעלאת שני גזירי העצים והצתת האליתא והצתת שתי המערכות הי' ע"י התורם) עצי תאנה יפים (ופי' רש"י בזבחים נח. דהיו רגילים בקטורת בשל תאנה משום שבו היה תקנה לאדם הראשון כדכתיב 'ויתפרו עלה תאנה', והתם היה הקלקול ע"י שקבלו הלשה"ר מהנחש, והקטורת מכפר על לשון הרע. ועוד שעצי תאנה מתלהבין מהר ואינן מעשנין כלל) ומסדר על המזבח החיצון מערכה שניה

של קטורת, ומקום המערכה הוא כנגד קרן מערבית דרומית משוכה מן הקרן כלפי צפון ד' אמות משום דבעינן מלפני ה', היינו שיהא מכוון כנגד פתח ההיכל (ועי' בס' עבודת הקרבנות שביאר זאת בארוכה, וראה שם שכתב שלשיטת הרמב"ם לא בעינן שיהא המערכה כנגד הפתח לפני ה'. וכן ראה בחי' הגר"ז לזבחים ת. שנמי העלה דלא בעינן כנגד הפתח משום שהסוגיא ביומא פליג אסוגיא דזבחים) והיה נותן עצים בכדי שיתהוו מהן חמש סאין גחלים, כדי ליקח ממערכה זו גחלים להכניס למזבח הזהב שבפנים, והיה חותה מהן בכלי של ד' קבין בבוקר וכן בערב עבור הקטורת, ובשבת מסדרין מערכה בשיעור עצים שיעשה מהן שמונה סאין גחלים (ועי' בגבורת ארי יומא מד: שהק' דסגי בשיעור פחות מזה והיאך התירו בשבת להרבות הבערת עצים בשיעור גדול כזה, ותי' דיש לומר דודאי דבר שהוא צורך גבוה שניתן שבת לדחות אצלו ואין לו שיעור למעלה אף על גב דיש לו שיעור למטה כל כמה דבעי מוסיף ומרבה ודוחה את השבת דלא ניתנה תורה למלאכי השרת לכון ולצמצם בשיעורו שלא להוסיף ולא לגרוע מן השיעור וקצבה והמדה שנתנה לו תורה הלכך הקטרת קטורת אף על פי שיש שיעור למטה דבכזית סגי כיון דאין לו שיעור למעלה כל כמה דבעי מרבה ומוסיף והקטרת הכל דוחה שבת והוא הדין הבערה לצורך גחלים של קטורת מוסיף ומרבה כל כמה שירצה ואין לו שיעור למעלה והכל דוחה שבת) מפני שעליה מקטירין בכל שבת שני ביזכי לבונה שעם לחם הפנים.

\*\*\*\*\*

### להצלחת התורמים לכולל הכהנים

רויאל רוז – מרכז חיים זקן [קזומה מינוס 1]

מלאכת סופר – כיכר העיר [בחניון]

אלקטרופון – רח' מחר"ץ

רגע מתוק – מרכז חיים זקן

נעלי דנדי – כיכר העיר

מאפית הארץ – סניף ביתר

הפעלות בת מצוה – 0548408652

חנות החליפות יאלגנטמן – כיכר העיר

# 'אור חדש' על ציון תאיר'



מראי מקומות  
**מס' מדות**

בחוצאת בית מדרש גבוה למתנים - ביתר

לאחר שזיכנו ה' להקים את הכולל ערב 'בית מדרש גבוה לכהנים' ע"י כשלוש מאות ושמונים מבני עירנו שהרימו תרומתם בהו"ק חודשית של 10 ₪ וזכינו לסיים בזכות זאת את מסכת מדות בעיון ולכתוב מראי מקומות ע"כ.

## אנשי בשורה אנו היום

לבשר ולהודיע שזוכים אנו לברך על המוגמר ולכנס את כל המראי מקומות לכרך אחד, למען יוכלו

החפצים ומצפים לישועה, להכין את עצמם בלימוד צורת הבית והמקדש כהכנה רבתי לבנין ביהמ"ק.

## הספר יחולק חינם לכל דורש ולעת עתה ניתן להשיגו רק

בקובץ ע"י בקשה למייל [K0504166339@gmail.com](mailto:K0504166339@gmail.com) [כטו כן ניתן לקבל ככתובת זו גם את הס"ט שנכתבו על הספר 'עבודת הקרבנות' לר' אהרן כהן זצ"ל חתנו של הח"ח].

בית מדרש גבוה לכהנים ביתר | בית המדרש אהל יששכר רח' המגיד ממעוריש 144 | טל: 0504166339

[וכפי שאכן כמעט היה], ולכן הוצרך הקדוש ברוך הוא להבטיחו אל תירא מרדה מצרימה, ומחמת חשש זה רצה יעקב לעשות איזה קשר מהותי בין זרעו היורד מצרימה ובין ארץ ישראל, ולכן הקפיד שיהיו עמם תמיד עצים אלו, והיה הדבר נמסר מדור לדור במסורת מיעקב אבינו: הלא תראה כי בטח תבוא זמן הגאולה, כי הלא כאן הם העצים שהביא זקננו יעקב מארץ ישראל, והם הם שנטעם זקננו אברהם אבינו בבאר שבע, והם עומדים ומוכנים אצלנו לבנות מהם משכן כשנצא ממצרים, וא"כ בודאי הוא שנצא מפה בקרוב, ובכח עצים אלו חיזקו אחד את השני עד שבאמת בא זמן הגאולה, ודו"ק. ובוזה יובן לנו מאמר חז"ל במסכת מגילה [דף ל"א ע"ב], דכבר תיקנתי להם סדר קרבנות כל זמן שקוראין בהן מעלה אני עליהם כאילו מקריבין לפני קרבן ומוחל אני על כל עונותיהם עכ"ל. ובפשטות הכוונה שסדר אמירת הקרבנות הוא כפרה על החטאים כמו הקרבת הקרבנות עצמם. אבל לדברינו הנ"ל טמונה כאן כוונה אחרת, דכוונת אברהם בשאלתו היתה דבשלמא בזמן שבית המקדש קיים ושכינה בתפארתה וישראל על אדמתם אז בטוח אני שלא יאבדו, שהרי הם מקושרים קשר נצחי לאדמתם ולאומתם, אבל בזמן שאין בית המקדש קיים, והם בגלות מפוזרים ומפורדים בין כל העמים מה תהא עליהם, כלומר, איך הם ישמרו את הקשר למחצבתם ואת התקוה לגאולה. ועל זה ענהו הקדוש ברוך הוא "כבר תיקנתי להם סדר קרבנות" כלומר, דבוזה שהם יאמרו את סדר הקרבנות יהיו קשורים ומאוגדים לאמונה בביאת המשיח, דהלא קודם שיבוא אליהו לא נדע מקום המזבח היכן הוא ועוד פרטי דינים הנצרכים כדי לבנות מזבח ולהביא קרבנות, ולכן אם יאמרו סדר קרבנות אז בהכרח יהיו קשורים לירושלים ולצפיה בכלות עינים לגאולה העתידה, וזה ישמור עליהם שלא יאבדו ח"ו, ודו"ק.